

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมรับการฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ
ภาคภาษาไทย แบบออนไลน์

Factors affecting the Decision to participate in the short-course online training
on qualitative research (Thai language)

วริศรา ไช้ลีอนาม¹ และ ปิยาพัชร เปี่ยมสวัสดิ์²

Warisara Kailuenam¹ and Piyapat Piamsawas²

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล^{1,2}

Institute for Population and Social Research, Mahidol University, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹warissara.kai@mahidol.ac.th; ²piyapat.pia@mahidol.ac.th

Retrieved July 1, 2023; Revised August 25, 2023; Accepted August 26, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการเข้าฝึกอบรมระยะสั้น และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมรับการฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคภาษาไทย แบบออนไลน์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กรณีศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการสำรวจความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้เข้ารับการอบรมของสถาบันวิจัยประชากรและสังคมในช่วงปี 2551–2562 จำนวน 299 คน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเข้ารับการอบรมของสถาบันฯ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (binary logistic regression analysis) พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 40 – 50 ปี มีโอกาสตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ถึงสองเท่า (Adjusted odd ratio: AOR = 2.07; P-value= 0.02) และช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมอย่างมาก โดยพบว่า ผู้ที่มีความสำคัญกับการมีช่องทางออนไลน์หรือการมีช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะมีโอกาสเข้าร่วมรับการอบรมในขนาดมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นความสำคัญ 1.57 เท่า ในขณะที่ ปัจจัยความต้องการด้านอื่น ๆ ไม่ได้ส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมในขนาดต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาชี้ถึงความจำเป็นในการเตรียมพร้อมจัดให้บริการหลักสูตรอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์

คำสำคัญ: การตัดสินใจ; การฝึกอบรมระยะสั้น; การวิจัยเชิงคุณภาพ; อบรมแบบออนไลน์

Abstract

This Article aimed to study the needs for the short-course training and to study factors affecting the decision to participate in short-course online training on qualitative research (Thai version). The research model is quantitative research. The Institute for Population and Social Research, Mahidol University was used as the studied area. 299 sample were surveyed on their need to participate in the future short-course online training. Samples were trainees of the Institute for Population and Social Research during 2008–2019. Binary logistic regression analysis was employed to analyze factors affecting interest in attending the institute's training. The findings showed that age influenced the decision to participate in online training. The sample group aged between 40–50 years had twice the chance to decide to participate in online training than the sample group aged 50 years and over (Adjusted odds ratio: AOR = 2.07; P-value = 0.02). The training through electronic media had a great influence on the decision to participate in the training. It was found that those who valued having online channels or having training channels through electronic media was 1.57 times more likely to participate in future training than the unimportant group, while other factors related to customer needs did not significantly influence the decision to participate in future training. The study highlighted the need to prepare for the provision of online short-term training courses.

Keywords: Decision; Short-Course Training; Qualitative Research; Online Training

บทนำ

โลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และวิวัฒนาการของคลังความรู้ได้นำให้สังคมเดินทางเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง อันท้าทายชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในทุกมิติ โลกาภิวัตน์ได้ทวีความสำคัญของความรู้ ในฐานะเป็นตัวจักรสำคัญของเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวขององค์กร และการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การเสริมสร้างความรู้ในยุคที่ดิจิทัลเทคโนโลยีมีความรุ่งเรือง ทำให้การเข้าถึงความรู้ชั้นเยี่ยมทำได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการที่ดีที่สุดในโลก เข้าถึงเทคนิคการเสริมสร้างทักษะขั้นนำระดับนานาชาติได้ในเวลาอันสั้นผ่านระบบออนไลน์ แพลตฟอร์มการสื่อสารมีลติมีเดียแบบตอบโต้ทำให้การสอนขยายฐานผู้เรียนได้ในพื้นที่ที่กว้างขึ้น ปรากฏการณ์ของเทคโนโลยียุคใหม่กระตุ้นให้ไลฟ์สไตล์ของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามระบบการศึกษายังคงวางอยู่บนโครงสร้างเดิมที่มีอยู่ สถานศึกษาปรับตัวอยู่บนทรัพยากรเดิมที่มีอยู่ (Schleicher, 2015) การปรับหลักสูตรปรับจากแผนการเรียนเดิม รวมถึงหลักสูตรอบรมที่ผู้จัดหลักสูตรต่างตื่นตระหนกหาแนวทางการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ผันเปลี่ยนไป

การก้าวเข้าสู่วิถีปกติใหม่ภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 สร้างความท้าทายที่เพิ่มขึ้นในวงการการอบรมเสริมสร้างทักษะความรู้ ผลสำรวจของ Accessplanit ในปี 2563 (Accessplanit, 2020) ชี้ว่า ผู้เชี่ยวชาญผู้ผลิตหลักสูตรการอบรมต้องเผชิญกับความท้าทายจาก 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ผลกระทบต่อเนื่องของไวรัสโคโรนา-19 (2) รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่คุกคามรูปแบบการฝึกอบรมในห้องเรียนแบบดั้งเดิม (3) การแข่งขันที่เพิ่มขึ้น (4) ความขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะเวลา ซึ่งความท้าทายเหล่านี้ส่งผลต่อการให้บริการวิชาการของสถาบันผู้ผลิตหลักสูตรอบรม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายทั้ง 4 ปัจจัยนี้ด้วยเช่นกัน ส่งผลให้จำนวนผู้เข้าอบรมลดน้อยลง ซึ่งนำไปสู่ความจำเป็นในการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ ซึ่งช่วยสะท้อนความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ในการวางรูปแบบการจัดฝึกอบรมระยะสั้นที่เหมาะสมกับยุคสมัย สำหรับหลักสูตรการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาความต้องการของผู้เรียนในการเข้ารับการฝึกอบรมระยะสั้น หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมฝึกอบรม โดยใช้การจัดฝึกอบรมระยะสั้นของหลักสูตร “การวิจัยเชิงคุณภาพ” ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นกรณีศึกษา

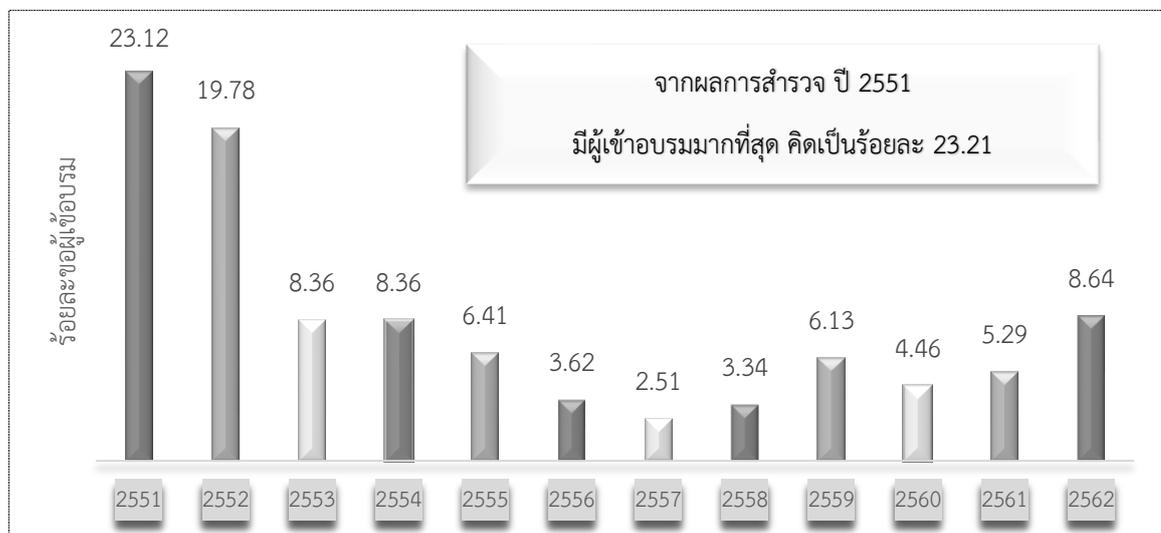
ความเป็นมาของหลักสูตรการจัดฝึกอบรมระยะสั้นการวิจัยเชิงคุณภาพของพื้นที่ศึกษา

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มีพันธกิจด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการบริหาร ที่พัฒนาก้าวหน้ามาครบ 5 ทศวรรษ (2514-2564) การสร้างสรรค์งานบริการวิชาการ ในส่วนงาน “จัดฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตรภาษาไทย” ที่เป็นการนำองค์ความรู้ความเชี่ยวชาญจากการศึกษาวิจัยด้านประชากรและสังคมผ่านโครงการการจัดฝึกอบรมดังกล่าวโดยออกแบบการจัดฝึกอบรมออกเป็น 2 รูปแบบคือ “การฝึกอบรมระยะสั้นที่จัดเป็นประจำ” เป็นการจัดฝึกอบรมระดับชาติ ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 3) การวิจัยเชิงปริมาณ 4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น และ “การจัดฝึกอบรมที่จัดตามการร้องขอจากหน่วยงานต่าง ๆ” เป็นการจัดฝึกอบรมที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคมได้เชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องและประสบการณ์ในการจัดอบรมระยะสั้นในหลากหลายหัวข้อ/เรื่อง ซึ่งสามารถดำเนินการจัดขึ้นได้หากมีหน่วยงานแสดงความประสงค์และต้องการจะให้สถาบันฯ จัดอบรมให้ ซึ่งอาจเป็นการจัดให้สำหรับผู้เข้าอบรมเฉพาะกลุ่มหรือหน่วยงานที่สนใจ

การจัดฝึกอบรมระยะสั้นของหลักสูตร “การวิจัยเชิงคุณภาพ” เป็นการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการอบรมที่ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งมีเนื้อหา แนวคิดและทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพ เทคนิคการเก็บข้อมูล เช่น การสังเกต (observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การฝึกปฏิบัติงานวิจัยภาคสนาม เพื่อให้เกิดทักษะในการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญเรื่องคุณสมบัติ

ของผู้สมัครเข้ารับการอบรม สถาบันฯ มีเกณฑ์การคัดกรองคุณสมบัติของผู้เข้าอบรมเป็นการประเมินคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้สมัครจากประวัติที่ระบุ ในใบสมัคร โดยกำหนดให้เกณฑ์การคัดเลือกต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานหรือนักวิจัยที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานวิจัยหรืองานวิเคราะห์ข้อมูล หรือผู้ที่มีความสนใจการวิจัยเชิงคุณภาพมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเบื้องต้นเป็นสำคัญ

เมื่อย้อนภาพการดำเนินการจัดฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม ที่ยาวนานกว่า 10 ปี (2551–2562) พบว่า มีจำนวนผู้เข้าอบรมรวมจำนวนรวมทั้งสิ้น 359 คน เฉพาะปี 2551 มีผู้เข้าอบรมมากถึง 83 คน คิดเป็นร้อยละ 23.12 จากนั้นจำนวนผู้เข้าร่วมเริ่มลดลงต่ำสุดในปี 2557 เหลือจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.51 อาจจะด้วยเหตุผลที่หลากหลายคือ บุคลากรของหน่วยงานที่ผ่านการอบรมการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดให้แก่เพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี และบางหน่วยงานภายนอกมีการจัดหลักสูตรนี้ รวมทั้งสถาบันฯ มีความหลากหลาย มีหลักสูตรอื่นๆ ให้เลือก ทำให้ผู้สนใจเข้าอบรมได้เลือกตามที่ตนเองถนัด เป็นผลให้จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมลดลง และกลับค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2560 จนกระทั่งในปี 2562 มีจำนวนเพิ่มขึ้น 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.64 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ร้อยละของผู้เข้าอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย (ปี 2551–2562)

จากภาพที่ 1 ข้างต้นนี้กล่าวได้ว่า การดำเนินการจัดฝึกอบรมระยะสั้นยังคงดำเนินให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละปี แม้ปีแรก ๆ ของการเปิดรับการอบรมมีจำนวนที่สูงกว่า และค่อย ๆ ลดลงตามลำดับด้วยปัจจัยแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ผู้เข้าอบรมมีความรู้ มีทักษะ และความเข้าใจที่สามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่บุคลากรในหน่วยงานของตน เป็นต้น นับเป็นความสำเร็จด้านการบริการวิชาการของสถาบันฯ (วรित्रา ไชสีอนาม, 2560) ด้วยความยึดมั่นในการขับเคลื่อนการดำเนินการจัดฝึกอบรมระยะสั้นการวิจัยเชิงคุณภาพหลักสูตรภาษาไทยที่บรรลุผลสำเร็จด้านการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม จนเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม คือ “การพัฒนาคนในทุกมิติ ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

คำถามการวิจัย

ความต้องการในการเข้าฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ของผู้เรียนเป็นอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมรับการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการเข้าฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมรับการฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ ภาษาไทย แบบออนไลน์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในวิเคราะห์ความต้องการและรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ “การวิจัยเชิงคุณภาพ” หลักสูตรภาษาไทย ประกอบด้วย

แนวคิดหรือทฤษฎีอบรมออนไลน์ (e-training)

การอบรมออนไลน์ (e-training) คือ กระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นกระบวนการจัดการฝึกทักษะ เพิ่มพูนสาระความรู้ที่เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมนั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เข้าอบรมมีอิสระในการเข้าศึกษา เรียนรู้ตามเวลาและโอกาสที่ผู้ฝึกอบรมต้องการ เจ็ดจันทร์ พุดงนอก (2555) ได้วางกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการฝึกอบรมออนไลน์ มาใช้ในการจัดฝึกอบรมแบบสอนงานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะเห็นว่า เป็นระบบที่พัฒนาให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนกับการอบรมในห้องอบรมปกติ มีลักษณะของการเรียนการสอนโดยสื่อหลายมิติ มีบทเรียนที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน บทเรียนและการสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรออนไลน์เป็นรูปแบบการศึกษาที่ยกระดับการให้บริการด้านการศึกษาที่จะนำทักษะขั้นสูงของผู้สอนไปสู่โอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สามารถครอบคลุมกลุ่มผู้เรียนได้กว้างขึ้น วรวิมล มั่นสุขผล (2557) ได้เสนอบทความเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้แบบร่วมกัน

พบว่า จากการแบ่งรูปแบบการฝึกอบรมทั้งก่อนฝึกอบรม ชั้นฝึกอบรม และชั้นประเมินผลออนไลน์นั้น มีตัวบ่งชี้ด้านความรู้และทักษะเป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบอีเลิร์นนิ่งเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้รูปแบบฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้แบบร่วมกัน ที่ได้ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนั้นเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม เกิดทักษะในการเขียนแผนการสอนอีเลิร์นนิ่งที่มีความพึงพอใจจากการได้เรียนรู้ร่วมกันกับรูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์ นื่องนุช ธาราดลรัตน์กร และ ณัฐพล รำไพ (2563) พบว่า รูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีมีลต์มีเดียเชิงปฏิสัมพันธ์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (constructivist) มีความเหมาะสมในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีของครูประจำการ กระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ร่วมกันทำให้ได้ภาพที่สะท้อนรูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์มีคุณภาพสูง วิทยา วโย และคณะ (2563) ได้เขียนบทความวิชาการเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ให้เป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อผู้สอนและผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการเรียนรู้และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะเป็นแผนงานระยะสั้นในสถานการณ์ไม่ปกติ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่เป็นที่นิยมใช้กัน ได้แก่ 1. รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือ massive open online courses: mooc รองรับห้องเรียนออนไลน์ที่มีขนาดใหญ่สำหรับผู้สนใจทั่วไปที่สนใจเข้าเรียนในสาขาที่ตนเองต้องการพัฒนา 2. รูปแบบระบบการจัดการเรียนการสอนแบบเปิดเสมือนห้องเรียนจริงที่ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน หรือ modular object oriented dynamic learning environment: moodle ผู้สอนสามารถออกแบบเนื้อหา กิจกรรมต่าง ๆ และ 3. รูปแบบผ่านโปรแกรมออนไลน์หรือวิดีโอทางไกลด้วยโปรแกรม zoom, google meeting hangout ที่แสนสะดวก รวดเร็ว สามารถเรียนย้อนหลังได้ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

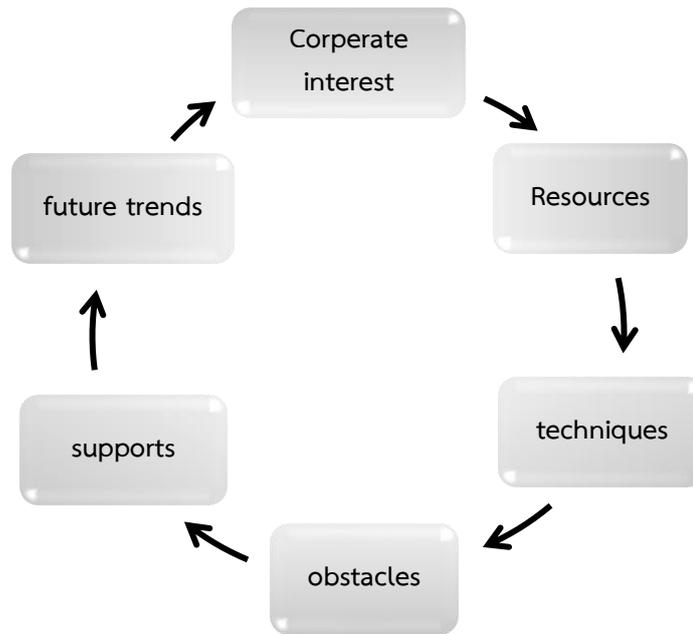
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญ การพัฒนาเครื่องมือการฝึกอบรมมาอยู่ในรูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์ที่เติบโตแบบก้าวกระโดดเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ด้วยเทคโนโลยีมีลต์มีเดียในปัจจุบันนี้ จึงไม่ใช่เรื่องที่เกิดใหม่แต่เป็นแนวทางหนึ่งในการปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์บ้านเมืองในช่วงปกติหรือในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จุดประกายให้องค์กรเกิดการปรับตัว คิดค้นแนวทางการจัดการรูปแบบการจัดการประชุม อบรม สัมมนา หรือการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ขึ้นในวงกว้าง โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์นำ application มาพัฒนาการประชุมออนไลน์ในแพลตฟอร์ม ต่าง ๆ ได้แก่ google meet, webex, zoom, skype, slack และ microsoft team

เมื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการอบรม พบว่ามีวรรณกรรมจำนวนหนึ่งที่ชี้ว่า เทคโนโลยี กระบวนการในการฝึกอบรม และปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ฝึกอบรมส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการอบรม ซึ่งกนกวรรณ ปิ่นแก้ว (2561) ได้วิเคราะห์การหาความต้องการในการฝึกอบรมไว้ว่า ความต้องการในการฝึกอบรมในแต่ละตำแหน่งงานมุ่งเน้นไปในเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมทำให้หลักสูตรที่ต้องการอบรมในอนาคตจะเป็นในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาทักษะด้านสื่อโซเชียล และการแก้ไขปัญหาที่เป็นทักษะที่สำคัญ ผลลัพธ์ของการหาความต้องการและแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอบรมส่งผลให้บุคลากรในแต่ละตำแหน่งได้อบรมความรู้ทักษะที่จำเป็นและเหมาะสมกับบริบทในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง นริศรา บุญเที่ยง (2562) ได้กล่าวถึงความพร้อมในการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม และความพึงพอใจในการฝึกอบรม มีผลต่อแรงจูงใจในการนำการฝึกอบรมไปพัฒนาในการทำงานนั้น ส่งผลต่อแรงจูงใจในการนำการฝึกอบรมไปพัฒนาในการทำงาน นอกจากนี้ ทศนัย ศิวฒนานนท์ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านหลักสูตร ที่ส่งผลต่อขีดความสามารถให้พนักงานธนาคารในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตและลดช่องว่างของสมรรถนะที่ไม่เหมาะสม ต่อการขาย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรม มีเหตุผลที่ต้องอบรมเพราะ ต้องการเพิ่มขีดความสามารถ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดการศึกษาได้ดังภาพที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมการจัดฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ที่เหมาะสม โดยศึกษารูปแบบการอบรมออนไลน์ ใน 6 มิติ ตามกรอบแนวคิดของ เคอร์ทิส เจ บองค์ (Curtis J. Bonk) ที่วางรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ไว้ในหนังสือ “การอบรมออนไลน์ในโลกแห่งการสื่อสารออนไลน์” (ONLINE TRAINING IN AN ONLINE WORLD) (Bonk, 2002) โดยมีความเห็นว่า การวางรูปแบบการจัดฝึกอบรมแบบออนไลน์ ผู้บริหารหลักสูตรควรมีข้อมูลด้านการอบรมออนไลน์ใน 6 มิติ คือ

1. ความสนใจและความมุ่งมั่นขององค์กรต่อการอบรมออนไลน์
2. ทรัพยากรและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการอบรม
3. เอกสารการสอนและเทคนิคการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ออนไลน์ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
4. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอุปสรรคด้านเทคโนโลยี
5. การสนับสนุนผู้เรียน ผู้สอน และผู้จัดการหลักสูตร ในการอบรมออนไลน์
6. แนวโน้มและทิศทางในอนาคตของการเรียนรู้ออนไลน์

หมายเหตุ ดัดแปลงจาก Bank (2002)

ภาพที่ 2 ข้อมูลการจัดฝึกอบรมแบบออนไลน์ 6 มิติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาปัจจัยความต้องการที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบออนไลน์ เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลรายชื่อผู้ผ่านการฝึกอบรมระยะสั้น หลักสูตรภาษาไทยทุกหลักสูตร จำนวนรวม 946 คน ที่จัดขึ้นโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคมตั้งแต่ปี 2551-2562 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากคณะกรรมการจัดฝึกอบรมสถาบันวิจัยประชากรและสังคม และผ่านการประเมินประเด็นด้านจริยธรรม จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สถาบันวิจัยประชากรและสังคมการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบสุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เพราะเป็นผู้ที่มองภาพการจัดฝึกอบรมได้ชัดเจนสามารถให้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการได้มาก และอาจเป็นผู้ที่สมัครเข้ามาฝึกอบรมซ้ำเพื่อเพิ่มเติมความรู้และทักษะให้เชี่ยวชาญ เช่น การใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น หรือเป็นผู้บอกต่อและแนะนำเครือข่ายให้ นำประชากรดังกล่าวมากำหนดขนาดตัวอย่างที่อิงสูตรการคำนวณของ Taro Yamane โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ผลคำนวณจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้เก็บข้อมูลครั้งนี้ จำนวนรวมไม่น้อยกว่า 281 คน ทั้งนี้จากการดำเนินการเก็บข้อมูล ได้รับแบบสอบถามกลับมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 299 คน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเข้ารับการอบรมของสถาบันฯ ให้มีความสำคัญกับปัจจัยทางด้านประชากร และ ความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (binary logistic regression analysis) มาเป็นเครื่องมือช่วยคำนวณอิทธิพลของปัจจัย

ทางด้านประชากร และ ความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น ที่ส่งผลต่อความสนใจสมัครเข้าร่วมอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ ทั้งนี้ได้นำใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) มาใช้ลดทอนจำนวนปัจจัยด้านความคาดหวัง เพื่อให้เกิดภาพที่อิทธิพลของปัจจัยที่ชัดเจนขึ้น

งานวิเคราะห์นี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยความต้องการที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ ตัวแปรตามจึงเป็นตัวแปรที่ชี้ถึงความสนใจเข้าร่วมหลักสูตรอบรมระยะสั้นสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพหลักสูตรภาษาไทยแบบออนไลน์ ทั้งนี้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (binary logistic regression analysis) จำแนกแบบจำลองออกเป็น 2 ชุด ตามประเภทตัวแปรต้น ประกอบด้วย (1) แบบจำลองการตัดสินใจเข้าร่วมงานอบรมจากปัจจัยด้านประชากร และ (2) แบบจำลองการตัดสินใจเข้าร่วมงานอบรม จากปัจจัยด้านประชากร และความต้องการจากหลักสูตรอบรม และกำหนดรหัสตัวเลือก 1 = สนใจเข้าร่วม และ 0 = ไม่สนใจเข้าร่วม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเข้ารับการอบรมของสถาบันฯ

- ตัวแปรด้านประชากร

ตัวแปรด้านประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

เพศ จำแนกเป็น เพศหญิง และเพศชาย

อายุ เป็นตัวแปรประเภทอันตรภาค (Interval Scale) แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามกลุ่มอายุ 4 กลุ่ม ได้แก่ 25-30 ปี 31-40 ปี 41- 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา สอบถามระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

- ตัวแปรด้านความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น

ตัวแปรความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น เป็นการรวมข้อคำถาม 10 ข้อ ที่บ่งชี้ความต้องการจากหลักสูตรในเรื่องปัจจัยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกรูปแบบการเข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ มาดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) กำหนดค่า eigenvalue มากกว่า 1 ได้แก่ข้อคำถามดังนี้

1. ได้รับประกาศนียบัตรรับรองการฝึกอบรม
2. ค่าลงทะเบียนอยู่ในอัตราที่เหมาะสม
3. ไม่จำกัดคุณสมบัติผู้เรียน
4. ไม่จำเป็นต้องพบหน้าวิทยากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน
5. สามารถติดต่อวิทยากร/ผู้สอน ได้ตลอดเวลา
6. วิทยากรมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ ในเรื่องงานวิจัยเชิงคุณภาพ

7. มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ กับวิทยากร/ผู้สอน และผู้ลงทะเบียนเรียน
8. ใช้เวลา 2 วัน (เต็มวัน/full time)
9. ระบบการเข้าถึงไม่ซับซ้อน
10. ใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย

โดยทุกข้อคำถามประกอบไปด้วยตัวเลือก 4 ระดับ คือ 1. สำคัญน้อยที่สุด 2. สำคัญน้อย 3. สำคัญ 4. สำคัญมาก 5. สำคัญมากที่สุด

การวิเคราะห์องค์ประกอบ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) กำหนดค่า eigenvalue มากกว่า 1 ได้ค่า KMO เท่ากับ 0.53 แสดงว่าข้อมูลเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ และ ค่าการทดสอบ Bartlett's test of sphericity มีค่า Chi-square 493.40 (P-value < 0.01) แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน กลุ่มปัจจัยภายใต้กลุ่มตัวอย่างนี้ สามารถรวบรวมปัจจัยได้ 4 ปัจจัย ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของกลุ่มตัวแปรได้ 58.03% ประกอบด้วย

ปัจจัยที่ 1 ปัจจัยเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนกับครูผู้สอนและค่าลงทะเบียน

ปัจจัยที่ 2 การมีระบบที่ทันสมัยไม่ซับซ้อน

ปัจจัยที่ 3 ประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาคุณภาพให้แก่ผู้เรียน

ปัจจัยที่ 4 ลดการปฏิสัมพันธ์และจำกัดเวลา

นอกจากนี้ตัวแปรความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น ยังประกอบด้วยข้อคำถามอีก 2 ข้อที่ใช้วิเคราะห์การตัดสินใจเลือกรูปแบบการเข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ การวิจัยเชิงคุณภาพหลักสูตรภาษาไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ ได้แก่ การมีช่องทางการอบรมผ่านเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา และการมีช่องทางออนไลน์ หรือมีช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยการประเมินของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสำคัญหรือไม่สำคัญ

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) สำหรับกลุ่มข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกรูปแบบการเข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ (N=299)

	องค์ประกอบ			
	(ปัจจัย1) ครูผู้สอนและ ค่าลงทะเบียน	(ปัจจัย2) ระบบทันสมัย ไม่ซับซ้อน	(ปัจจัย3) พัฒนา คุณภาพให้แก่ ผู้เรียน	(ปัจจัย4) ลดการ ปฏิสัมพันธ์ และจำกัด เวลา
ได้รับประกาศนียบัตรรับรองการฝึกอบรม	.228	-.535	.530	-.014
ค่าลงทะเบียนอยู่ในอัตราที่เหมาะสม	.753	-.110	.047	.142
ไม่จำกัดคุณสมบัติผู้เรียน	.084	-.046	.604	-.116
ไม่จำเป็นต้องพบหน้าวิทยากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน	.117	.100	.138	.683

	องค์ประกอบ			
	(ปัจจัย1) ครูผู้สอนและ ค่าลงทะเบียน	(ปัจจัย2) ระบบทันสมัย ไม่ซับซ้อน	(ปัจจัย3) พัฒนา คุณภาพให้แก่ ผู้เรียน	(ปัจจัย4) ลดการ ปฏิสัมพันธ์ และจำกัด เวลา
สามารถติดต่อวิทยากร/ผู้สอน ได้ตลอดเวลา	.748	.008	.021	.156
วิทยากรมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ ใน เรื่องงานวิจัยเชิงคุณภาพ	.080	.136	.804	.156
มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ กับ วิทยากร/ผู้สอน และผู้ลงทะเบียนเรียน	.525	.336	.068	.316
ใช้เวลา 2 วัน (เต็มวัน/full time)	-.059	-.166	-.179	.770
ระบบการเข้าถึงไม่ซับซ้อน	-.115	.790	.238	.079
ใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย	.297	.623	-.209	-.193

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.^a

a. Rotation converged in 5 iterations.

ผลการวิจัย

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นรวมจำนวน 299 คน จากจำนวนที่กำหนดไว้ 281 คน มีเพศหญิงเป็นผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุด 202 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 เพศชายจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ทั้งนี้มีจำนวนผู้ไม่ประสงค์ระบุเพศทั้งสิ้น 3 คน เมื่อจัดกลุ่มอายุ พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปีที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาคือช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 และน้อยที่สุดไม่เกิน 30 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ส่วนระดับการศึกษาที่ให้ความสนใจในการตอบแบบสำรวจครั้งนี้มากที่สุดในระดับปริญญาเอกจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโทจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาตรีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากรและการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะ	N	%
ลักษณะทางประชากร		
หญิง	202	68.2
อายุ (ปี) (n = 299)		
25-30 ปี	11	3.7
31-40 ปี	59	19.7
41- 50 ปี	127	42.5
50 ปีขึ้นไป	102	34.1
ระดับการศึกษาสูงสุด (n = 299)		
ปริญญาตรี	33	11.0
ปริญญาโท	112	37.5
ปริญญาเอก	154	51.5
ลักษณะการทำงาน		
ประสบการณ์ทำงาน (n = 299)		
ต่ำกว่า 5 ปี	25	8.4
6-10 ปี	85	28.4
มากกว่า 10 ปี	189	63.2
ประเภทหน่วยงาน/ องค์กรที่สังกัด(n = 299)		
หน่วยงานภาครัฐ	226	75.6
หน่วยงานภาคเอกชน	52	17.4
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	17	5.7
อื่นๆ	4	1.3

จากการสำรวจการจัดฝึกอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ ที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคมจะจัดขึ้น ผู้สนใจที่จะเข้าร่วมอบรมระยะสั้นในรูปแบบออนไลน์ต่างมีเหตุผล ต่างมุมมอง ตามแนวทางการต้องการของตนเอง โดยเมื่อถามถึงความคิดเห็นด้านความจำเป็นที่สถาบันฯ ควรจัดฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์หรือไม่ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่เห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งมากที่สุดจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 2.3 ที่เห็นว่าไม่จำเป็น

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นและความสนใจต่อการจัดฝึกอบรมของสถาบันฯ

รายละเอียด	N	%
ความคิดเห็นว่าสถาบันฯ จำเป็นต้องจัดฝึกอบรมระยะสั้นในรูปแบบออนไลน์หรือไม่ (N=299)		
จำเป็น	244	81.6
ไม่จำเป็น	7	2.3
ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ	48	16.1
สนใจสมัครเข้าร่วมอบรม ถ้าเปิดหลักสูตรการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบออนไลน์ (N=299)		
สนใจสมัครเข้าร่วมอบรม	218	72.9
เหตุผลที่สนใจสมัครเข้าอบรม (N = 218)		
ต้องการทบทวนองค์ความรู้เดิม	187	85.4
ต้องการพัฒนาศักยภาพเดิมให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น	216	99.1
ต้องการเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ ของการวิจัย	213	97.3

หากหลักสูตรเปิดสอนออนไลน์แล้ว โดยเฉพาะหลักสูตรการวิจัยเชิงคุณภาพนี้จะได้รับความสนใจมากขึ้นเพียงใดนั้น พบว่า มีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมอบรมจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 72.9 โดยในจำนวนของผู้สนใจสมัครเข้าร่วมอบรม เหตุผลของความสนใจสมัครเข้าร่วมอบรมมีความหลากหลาย ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่มีเหตุผลมากกว่า 1 สาเหตุในการเข้าร่วมอบรม โดยเกือบทั้งหมดที่สนใจเข้าร่วมต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพเดิมให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 ต้องการเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ ของการวิจัย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 97.7 และต้องการทบทวนองค์ความรู้เดิมจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 85.4 นอกจากนี้ยังมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้ให้เหตุผลอีกจำนวนหนึ่ง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเข้าร่วมการอบรมของสถาบันฯ ให้มีความสำคัญกับปัจจัยทางด้านประชากร และ ความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (binary logistic regression analysis) มาเป็นเครื่องมือช่วยคำนวณอิทธิพลของปัจจัยทางด้านประชากร และ ความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น ที่ส่งผลต่อความสนใจสมัครเข้าร่วมอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ ตัวแปรตามเป็นตัวแปรที่ชี้ถึงความสนใจเข้าร่วมหลักสูตรอบรมระยะสั้นสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพหลักสูตรภาษาไทยแบบออนไลน์ กำหนดรหัสตัวเลือก 1 = สนใจเข้าร่วม และ 0 = ไม่สนใจเข้าร่วม

ตารางที่ 4 การทดสอบการถดถอยโลจิสติกแบบทวิเพื่อทดสอบอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์

	model 1		model 2	
	Adjusted OR	P	Adjusted OR	P
ตัวแปรด้านประชากร				
เพศ (อ้างอิง: เพศหญิง)				
เพศชาย	0.99	0.97	1.08	0.79
อายุ (อ้างอิง: 50 ปีขึ้นไป)		0.12		0.13
25-30 ปี	1.09	0.91	0.71	0.68
31-40 ปี	1.69	0.21	1.50	0.35
41- 50 ปี	2.07	0.02	2.00	0.03
ระดับการศึกษา (อ้างอิง: ปริญญาเอก)		0.45		0.48
ปริญญาตรี	1.98	0.21	2.00	0.23
ปริญญาโท	1.2	0.56	1.15	0.67
ความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้น				
ครูผู้สอนและค่าลงทะเบียน			1.10	0.49
ระบบทันสมัยไม่ซับซ้อน			0.97	0.83
พัฒนาคุณภาพให้แก่ผู้เรียน			1.15	0.34
ลดการปฏิสัมพันธ์และจำกัดเวลา			1.13	0.39
มีช่องทางการอบรมผ่านเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา				
ใช่ มีความสำคัญ			1.57	0.34
มีช่องทางออนไลน์ หรือมีช่องทางการอบรม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์				
ใช่ มีความสำคัญ			2.82	0.03
ค่าคงที่	1.58	0.05	6.16	0.01
χ^2	9.32		17.98	
Nagelkerke R Square	0.05		0.09	
N	296		296	

ผลการทดสอบแบบจำลองชุดที่ 1 พบว่า ปัจจัยทางด้านประชากรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมฝึกอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ หลักสูตรการวิจัยเชิงคุณภาพของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม โดยพบว่า อายุมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ

ระหว่าง 40 – 50 ปี มีโอกาสตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ถึงสองเท่า (Adjusted odd ratio: AOR = 2.07; P-value= 0.02) ทั้งนี้เมื่อนำปัจจัยด้านความต้องการที่มีต่อหลักสูตรอบรมระยะสั้นเข้ามาควบคุมเพิ่มเติมในแบบจำลองชุดที่ 2 ก็ยังพบว่า อายุมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์ฯ เช่นเดิม โดยมีค่า AOR ต่ำลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ผลการทดสอบแบบจำลองชุดที่ 2 ชี้ให้เห็นว่า ช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมอย่างมาก โดยพบว่า ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการมีช่องทางออนไลน์หรือการมีช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะมีโอกาสเข้าร่วมรับการอบรมในอนาคตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นความสำคัญ 1.57 เท่า ในขณะที่ ปัจจัยความต้องการด้านอื่น ๆ ไม่ได้ส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

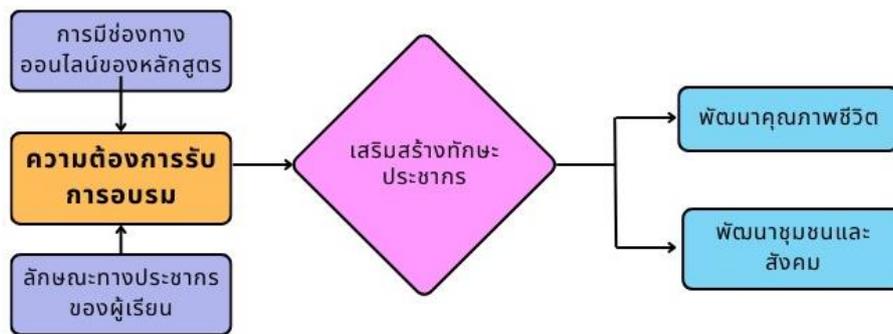
การศึกษาความสนใจการเข้าฝึกอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพแบบออนไลน์ หลักสูตรภาษาไทย ที่ได้จากการสำรวจ พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความต้องการและความสนใจเข้าฝึกอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบออนไลน์ หลักสูตรภาษาไทย ผู้ที่มีความสนใจให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอย่างหลากหลาย ได้แก่ วิทยากรต้องเป็นผู้มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในเรื่องงานวิจัยเชิงคุณภาพ ระบบการเข้าถึงไม่ซับซ้อน การใช้เวลาในการอบรม

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจเข้าฝึกอบรมระยะสั้น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพแบบออนไลน์ หลักสูตรภาษาไทย โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (Binary logistic regression analysis) พบว่า มีเพียงปัจจัยทางด้านประชากร (อายุ) และการมีช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อความสนใจเข้าฝึกอบรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 40 – 50 ปี มีโอกาสตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปถึง 2 เท่า และผู้ที่ให้ความสำคัญกับการมีช่องทางออนไลน์หรือการมีช่องทางการอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะมีโอกาสเข้าร่วมรับการอบรมในอนาคตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งปัจจัยทางด้านอายุสอดคล้องกับผลการศึกษาของ NARUSHIMA, LIU, และ KAMP (2016) ซึ่งพบว่า อายุที่มากขึ้นสร้างความเปราะบางในการเข้าถึงการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ และการศึกษาดลอดชีพ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการมีอายุมากขึ้นอาจทำให้ยากที่จะเข้าร่วมอบรมและเสริมสร้างความรู้ แต่หากบุคคลได้เข้าร่วมแล้ว จะส่งผลเชิงบวกต่อสุขภาวะทางใจในระยะยาวได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในวิถีใหม่ในภาคการศึกษา ผลักดันให้ผู้เรียนและผู้สอนจำเป็นต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่เฉพาะผู้สอนเท่านั้น

ที่จะต้องปรับพฤติกรรมในการสื่อสารความรู้ แต่ผู้เรียนก็เปลี่ยนแปลงความต้องการไปตามวิถีแวดล้อมร่วมด้วย ปัจจัยด้านประชากรของผู้เรียนรู้ มีผลต่อความต้องการด้านรูปแบบของการเข้าร่วมรับการอบรมอายุมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์ และผู้ที่ให้ความสำคัญกับการมีช่องทางออนไลน์ จะมีโอกาสเข้าร่วมรับการอบรมในอนาคตมากกว่าผู้ที่ไม่เห็นความสำคัญ ดังนั้นการปรับปรุงหลักสูตรการอบรมในสถานศึกษาภายใต้วิถีปกติใหม่ ควรให้ความสำคัญกับการมีช่องทางออนไลน์ และการคัดสรรระบบออนไลน์ที่ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนมากที่สุด

ภาพที่ 3 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป

การศึกษาความต้องการของผู้เรียนในการเข้าร่วมการฝึกอบรมระยะสั้น ซึ่งให้เห็นว่า การจัดอบรมระยะสั้นในรูปแบบออนไลน์ เป็นรูปแบบการจัดอบรมที่เป็นที่ต้องการของผู้เข้าร่วมการอบรม ผู้ที่เคยเข้าร่วมการอบรมระยะสั้นจากสถาบันฯส่วนมากมีความสนใจในหลักสูตรอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพหลักสูตรภาษาไทยแบบออนไลน์ และกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้เห็นว่าสถาบันฯควรจัดให้มีการอบรมระยะสั้นในรูปแบบดังกล่าว โดยยังมีกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากที่ต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพเพิ่มเติมให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ต้องการเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ ของการวิจัย และต้องการทบทวนองค์ความรู้เดิม

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจเข้าฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (binary logistic regression analysis) พบว่า มีเพียงปัจจัยทางด้านประชากร (อายุ) และการมีช่องทางอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อความสนใจเข้าฝึกอบรมระยะสั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 40 – 50 ปี มีโอกาสตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมแบบออนไลน์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปถึงสองเท่า และผู้ที่ให้ความสำคัญกับการมีช่องทางออนไลน์หรือการมีช่องทางอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะมีโอกาสเข้าร่วมรับการอบรมในอนาคตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นความสำคัญ

ผลจากการวิเคราะห์นี้ ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ที่สำรวจความสนใจการเข้าฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ หลักสูตรภาษาไทย แบบออนไลน์ประชากร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด

แนวทางในการจัดการหรือการบริหารสำหรับหลักสูตรการวิจัยระยะสั้น และหลักสูตรอื่น ๆ บางหลักสูตรของสถาบันฯ หรือหลักสูตรที่มีความร่วมมือกับผู้จัดอื่น ทำให้งานจัดฝึกอบรมระยะสั้นมีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ซึ่งว่าสถาบันฯควรจัดเตรียมหลักสูตรการอบรมระยะสั้นแบบออนไลน์ให้มากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนมีทิศทางความต้องการแนวโน้มเข้าอบรมในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยทิศทางการปรับปรุงการจัดฝึกอบรมออนไลน์สามารถมองได้ 2 ลักษณะคือ (1) สถานการณ์ที่พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสวิกฤติที่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดฝึกอบรมแบบออนไลน์ เนื่องจากตั้งแต่ปี 2562 สถาบันฯ ได้ชะลอการจัดฝึกอบรมระยะสั้น การวิจัยเชิงคุณภาพไว้ก่อน จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งก็ถือว่าเป็นโอกาสที่ดีที่ในการปรับตัวได้อย่างเต็มตัว (2) สถานการณ์ภายหลังการกลับมาสู่สภาวะปกติ (next normal) การจัดอบรมออนไลน์ยังคงดำเนินต่อไปได้ การคงลักษณะออนไลน์ไว้ เป็นประโยชน์ประกอบการตัดสินใจได้ดีในครั้งต่อไป

การกำหนดแนวทางขององค์กรในการประชาสัมพันธ์ และปรับปรุงนโยบายการจัดรูปแบบการอบรมที่ควรมุ่งเป้าหมายกลุ่มลูกค้าไปยังกลุ่มประชากรในช่วงอายุน้อยถึงวัยทำงานระยะกลาง รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่มีกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวร่วมด้วย ทั้งนี้ควรจัดฝึกอบรมให้มีรูปแบบหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ในขณะเดียวกันควรพัฒนาทักษะบุคลากรในฝั่งอุปทานให้มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ปิ่นแก้ว. (2561). *การหาความต้องการในการฝึกอบรม* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจตจันทร์ พลตงนอก. (2555). *การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมออนไลน์แบบสอนงาน สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการใช้เทคโนโลยีธนาคารพาณิชย์* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนัย ดีวัฒนานนท์ และญาณพล แสงสันต์. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกอบรมในการเพิ่มขีดความสามารถให้พนักงานธนาคารในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต และลดช่องว่างของสมรรถนะที่ไม่เหมาะสมต่อการขาย* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- น้องนุช ธาราดลรัตนากกร และ ณิชฐพล รำไพ. (2563). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีมัลติมีเดียเชิงปฏิสัมพันธ์ตามแนวคอนสตรัคติวิซซิมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีของครูประจำการ. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2564, จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/240323>
- นริศรา บุญเที่ยง. (2561). ความพร้อมในการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม และความพึงพอใจในการฝึกอบรมที่มีผลต่อแรงจูงใจในการนำการฝึกอบรมไปพัฒนาในการทำงานของพนักงานธนาคารพาณิชย์ในโซนถนนรัชดาภิเษก (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรวิมล มั่นสุขผล. (2557). การพัฒนารูปแบบฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้แบบร่วมกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการ Veridlan E-Journal (ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ), 7(3), 784-799.
- วิศรา ไช้เลื่อนาม. (2560). *ฐานข้อมูลการจัดฝึกอบรมระยะสั้น หลักสูตรภาษาไทยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิทยา วโย และคณะ (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 9(14), 285-298.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2564, จาก <http://nscr.nesdb.go.th/>
- Accessplanit. (2020). *The accessplanit Training Industry Benchmark Report 2020*. Retrieved November 5, 2022, from <https://www.accessplanit.com/en-gb/guides/the-accessplanit-training-industry-benchmark-report-2020>
- Bonk, C.J. (2002). *Online training in an online world*, Bloomington, Retrieved September 2, 2022, from https://www.publicationshare.com/docs/corp_survey.pdf
- Dede, C. (2008). *The Role of ICTs in the evolution of graduate education*. Washington D.C.: Council of Graduate Schools.
- Narushima, M., Liu, J., & Diestelkamp, N. (2018). Lifelong learning in active ageing discourse: Its conserving effect on wellbeing, health and vulnerability. *Ageing & Society*, 38(4), 651-675.
- Schleischer, A. (2015). Education for the 21st Century. Retrieved October 12, 2022, from bigthink.com/bigthinkgesf/educating-for-the-21st-century-2